Portret van Eleazar Swalmius in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen is een Rembrandt.

Het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten herbergt een kleine, maar interessante verzameling Hollandse schilderijen. Het *Portret van Stephanus Gheeraerts* van Frans Hals is het bekendste van deze werken. Minder gereproduceerd is het *Portret van Eleazar Swalmius* dat in 1886 werd aangekocht als een meesterwerk van Rembrandt.

In de achttiende eeuw bevond dit doek zich in het Palais Royal in Parijs. Dit paleis herbergde een schitterende kunstcollectie die was aangelegd door de broer van Lodewijk XIV, de hertog van Orléans (1640-1723). Het schilderij wordt afgebeeld in de catalogus van deze verzameling uit 1727 en is omschreven als 'Paul Rembran, Le portrait d'un bourguemestre'. Het schilderij bleef in het bezit van de familie tot in 1792, toen Louis Philippe Joseph d' Orléans (1723-1792) de hele kunstcollectie verkocht om zijn politieke ambities te financieren en om de schulden af te lossen die hij bij het biljarten had gemaakt. Via diverse Engelse collecties kwam het schilderij in handen van de kunsthandel Bourgeois, die het werk in 1886 voor 200.000 frank aan het museum verkocht als een meesterwerk van Rembrandt.

Ondanks dat het werk door kenners in de achttiende, negentiende en twintigste eeuw werd beschouwd als een mooi voorbeeld van Rembrandts scheppingsvermogen en ondanks de aanwezigheid van de signatuur van de meester en het jaartal 1637 op het schilderij (Rembrandt. f. 1637), werd de autografe status ervan onder Rembrandtkenners lange tijd betwist. Het werk geraakte enigszins in de vergetelheid en werd zelfs voor een tijdje naar het museumdepot verbannen, het slachtoffer van plaatsgebrek.

Onlangs werd het portret gerestaureerd en bevrijd van een dikke vergeelde vernislaag. Deze belette om de nuances te zien van de zwarte kleding van de predikant en de roze huidtinten waren haast onleesbaar geworden. Wat onder het vuile vernis vandaan kwam, zwengelde de discussie over de toeschrijving aan Rembrandt opnieuw aan. Het KMSKA nodigde Prof. Em. Ernst van de Wetering, drijvende kracht achter het *Rembrandt Research Project*, uit om het doek opnieuw te bestuderen, dit maal in een beter leesbare toestand. En Professor van de Wetering bevestigde: dit is een echte Rembrandt! Het doek werd ook opgenomen in de fototentoonstelling *The Complete Rembrandt, Life Size* in de Beurs van Berlage in Amsterdam (nog tot 6 september).

Naast het *Portret van Nicolaes van Bambeeck* in de Koninklijke Musea voor Schone Kunsten Brussel is dit de enige andere authentieke Rembrandt die in een Belgisch Museum te zien is.

In de collectie van het KMSKA zijn er verder nog zes schilderijen die zeker in de omgeving van Rembrandt tot stand zijn gekomen: het *Portret van Saskia van Uylenburgh, vrouw van Rembrandt* toegeschreven aan Rembrandts leerling Carel Fabritius (1622-1654) , *Portret van een vrouw* van Jacob Adrianesz. Backer (1608-1651), *Oude man* (omgeving van Rembrandt), *Portret van een jongen* door Jacob Adriaensz. Backer, een *Vissersjongen*, toegeschreven aan Nicolaes Maes en een *Oude man van Abraham van Dijck* (1635-1672). Dat blijkt niet alleen uit de onderwerpskeuze en het typische spel van licht en donker, maar ook uit schilderkunstige trucs die de medewerkers aan hun meester ontleenden, zoals de weergave van menselijk haar door middel van het inkrassen van de natte verf met de achterkant van het penseel.

Het *Portret van Eleazar Swalmius* kon gereinigd worden dankzij de genereuze tussenkomst van een privépersoon. Om de echtheid van het *Portret van Saskia van Uylenburgh, vrouw van Rembrandt,* toegeschreven aan Fabritius te bevestigen zou ook dit schilderij gereinigd moeten worden.

Tijdens de Antwerpse Museumnacht op zaterdag 8 augustus, dit jaar in het teken van geheimen, kan de bezoeker het schilderij van Rembrandt in zijn oorspronkelijke glorie bewonderen.

Meer info:

Véronique Van Passel
Pers en communicatie
Plaatsnijdersstraat 2 B - 2000 Antwerpen
T +32 3 242 04 38 of Veronique.vanpassel@kmska.be